

Minulou neděli jsme začali uvažovat o Svátosti smíření. Odpověděli jsme si na dvě námitky, které člověka můžou napadnout o této svátosti.

První námitkou bylo: „*Proč bych se měl někomu zpovídat, však je to jen mezi mnou a Bohem a nějakého prostředníka - nějakého kněze - k tomu nepotřebuji.*“ Zde jsme si odpověděli Božím slovem, že od křtu jsme ponořeni do života Ježíše Krista a vytváříme s ním jedno tělo, kde bolest a hřích jednoho jaksi bolí celé

tělo. Nikdo není osamoceným ostrovem a hřích každého z nás zhoubně působí na všechny. Kněz je tak zástupcem zraněného organismu, Církve.

Druhou námitkou bylo: „*Když Ježíš Kristus vzal na sebe všechny moje hříchy a vykoupil mě, proč se ještě potřebuji zpovídat a znovu si nechat odpouštět, když ve křtu to ze mne bylo všechno smyto?*“ Odpověděli jsme si, že Ježíš kromě křtu ustanovil i svátost smíření slovy: *Komu hříchy odpustíte, tomu budou odpuštěny, komu je neodpustíte, odpuštěny nebudou.* Koncil přirovnal svátost smíření k plavbě lodí po moři, kdy na loď jsme nastoupili křtem. Hřích působí ztroskotání a demolici této lodi, jediné, co z ní zbylo je plovoucí trám z lodi, kterého se můžeme zachytit a tím je zpověď. Hovoří se o milosti pomáhající, kterou nám Pán pomáhá znovu vystavět z těchto trosk novou loď.

Jak je tato loď plavby do plného sjednocení s Bohem znovu vystavována, budeme uvažovat nyní při objasňování třetí námitky, totiž že: „*Katolíci si vesele hřeší, a když je už moc tlačí svědomí, jdou ke zpovědi, ulehčí si a vesele pokračují v dosavadním životě.*“

Opět se opřeme o učení Tridentského koncilu z 16. století, který se ve své době s těmito námitkami potýkal a skvěle zprecizoval učení Církve. Jen podotýkám, že v době koncilu již svátost smíření byla tisíc pět set let starou záležitostí, i když její podoba se postupně utvářela.

Koncil rozlišuje takzvanou formu a materii této svátosti. Formou je, jak je zpověď udělována a materii je postoj člověka, který touží znovu vystavět život s Kristem.

„*(...) forma svátosti pokání (...) spočívá v těchto slovech udělovatele: „Uděluji ti rozhřešení atd.“ (Uděluji ti rozhřešení...)*“¹

¹ TRIDENTSKÝ KONCIL: *Učení o svatých svátostech pokání a posledního pomazání* (25.11.1551). Hlava 3.

Mohli bychom dodat, že kromě formule rozhřešení, kterou říká kněz, je zde také i gesto vkládání rukou na hlavu kajícího, jak symbol doteku Boha. Vzpomeňme na příběh vyprávěný Ježíšem o marnotratném synovi a jeho skvělém otci. Otec tohoto syna čekal, věřil, že se vrátí a když ho uviděl, vyšel mu naproti a objal ho. Toto se děje ve svátosti smíření a gesto vkládání rukou je gestem milujícího otce přijímajícího zpět svého syna.

(...) látkou svátosti jsou pak úkony kajícího samotného, totiž lítost, vyznání a zadostiučinění.“²

Pojďme si tyto tři náležitosti svátosti smíření přiblížit, jen připomínám, že bez všech tří není svátost smíření platná, jinými slovy, nedojde k odpuštění ze strany Boha, ne že by Bůh nechtěl, ale člověk je tomuto odpuštění uzavřený.

První náležitostí smíření je LÍTOST

„Lítost (...) je bolestí duše a ošklivostí nad spáchaným hříchem spolu s úmyslem více nehřešit. (...) Lítost obsahuje nejen úmysl přestat s hříchy a chtít začít a skutečně započít nový život, nýbrž také nenávisť ke starému životu podle onoho: 'Odvrhňte od sebe všechny své nepravosti, jichž jste se dopustili, a učiňte si nové srdce a nového ducha.“³

(...) Jakkoli se stává, že tato lítost je v důsledku lásky dokonalá, takže může člověka smířit s Bohem ještě předtím, než skutečně přijme tuto svátost, přesto ono ospravedlnění nelze přičíst samotné lítosti bez úmyslu přijmout svátost, která je v ní zahrnuta.“

Lítost je tedy prvním předpokladem Božího odpuštění. Snad můžeme připomenout, že se rozlišuje lítost dokonalá a nedokonalá. Dokonalá, když lituji svých hříchů proto, že si uvědomuji, jak moc mě má Pán rád, vím, co všechno pro mě udělal, a hříchem jsem to všechno nějak ignoroval, hodil do koše. Nedokonalou lítostí je, že člověk lituje svých hříchů spíše ze strachu, co by se s ním stalo, kdyby ve hříchu zemřel. Tedy spíše strach z následků.

Někdy se stává, že se člověk vyznává z hříchů a z pocitu jakéhosi studu nebo jakési psychologické potřeby odlehčit situaci ve zpovědi, se svým „hříškům“ směje. Zkusme se nad tím trochu zamyslet, jak to působí. Lítost je tedy „bolestí duše s úmyslem přestat s hříchy a touhou začít nový život.“

Druhou náležitostí je VYZNÁNÍ hříchů.

„Úplné vyznání hříchů (...) je nezbytné pro všechny, kdo po křtu upadli do hříchu; protože náš Pán Ježíš Kristus, když ze země vystupoval na nebesa, zanechal kněze, své vlastní zástupce, jako představené a soudce, před něž mají být přineseny všechny smrtelné hříchy, do nichž věřící upadli, aby oni mocí klíčů vynesli rozsudek o odpuštění nebo zadržení hříchů. Je totiž známo, že kněží nemohou tento soud vykonávat bez seznání případu, a ani nemohou při ukládání pokání zachovat spravedlnost, kdyby jim kající vyznali hříchy jen obecně, a nikoli spíše zvláště a jednotlivě. Z toho vyplývá, že je třeba, aby kající všechny smrtelné hříchy, jichž jsou si po

² Tamtéž.

³ Tamtéž. Hlava 4.

pečlivém zpytování sebe samých vědomi, ve vyznání vypočítali, i kdyby byly sebeskrytější (...) Ti, (kdo) vědomě některé zatajují, nepředkládají božské dobrotě prostřednictvím kněze k odpuštění nic.“⁴

Vyznání má být tedy konkrétní bez obecností typu, pokud jsem někomu nějak ublížil... tak toho lituji. Zkusme si představit, že jsme u lékaře a řekli bychom mu, že pokud nás snad někde něco bolí, tak ať nám dá léky. Co by nám na to asi lékař odpověděl? Když už jsme u těch nemocí, tak si nepleťme zpovědnici s ordinací a nemluvme o svých nemocech těla, ale o svém hříchu. Takové zpovědi předchází také poctivé zpytování svědomí a dobrá příprava doma. Kdo má špatnou paměť, může si vzít na pomoc papír s tužkou. Za to se nemusíme stydět, je to známka pro zpovědníka, že člověk by mohl být dobře připraven a myslí to se zpovědí vážně. Toto všechno se týká těžkých hříchů. O hříchu lehkém, a jak se z něho zpovídat, si povíme za chvíli.

Připomeňme si ještě učení koncilu o jakémsi křesťanském minimu:

„Na lateránském koncilu (...) bylo přikázáno zpovídat se (...) všem (...) věřícím, kteří dosáhli rozlišovacího věku, alespoň jednou za rok (...) Proto je také v celé církvi s obrovským užitkem pro duše věřících zachován onen spasitelný obyčej zpovídat se v oné posvátné a velmi příhodné době postní.“

A nyní k lehkým hříchům. Rozdíl mezi těžkým hříchem a lehkým je jako, když máme auto v garáži a auto někde na fotce.

Těžký hřích je vědomé, dobrovolné porušení Božího zákona v závažné věci (odpad od víry a náboženské praxe, zneužívání náboženství ke svému prospěchu, hrubost na rodiče, zabití, nenávisť a neodpuštění, smilstvo, závažné poničení zdraví, majetku nebo pověsti druhých...). Těžkým hříchem je naše křestní plavba zcela přerušena, loď víry rozbita a zůstává nám jen to záchrané ráhno ze zbytku lodi, které je opět jen a zase darem Boží milostí k záchraně.

Lehkým hříchem jsou nedostatky v lásce k Bohu a bližnímu a můžeme je přirovnat k usedání prachu na naší lodi do nebe. Ovšem i toho prachu může být po určité době více a mohou se přidat i pavučiny ba dokonce i různý hmyz. Proto je dobrá alespoň měsíční zpověď, aby se doma uklidilo. Minimálně však jednou do roka je povinností pro všechny se vyzpovídat.

Koncil píše:

„Pokud jde o lehké hříchy, jimiž nejsme vylučováni z Boží milosti a do nichž přčasto upadáme, je sice správné a užitečné a bez jakékoli škody, když je ve zpovědi uvádíme, což dokazuje obyčej zbožných lidí, nicméně nepůsobí hřích, jestliže je zamlčíme, a mohou být odpuštěny mnoha jinými prostředky.“

⁴ Tamtéž. Hlava 5.

K vyznání se tedy zapamatujme, že co do těžkých hříchů, mají být vyznány a konkrétně pojmenovány všechny včetně jejich četnosti, alespoň přibližně. Vědomým zamlčením těžkých hříchů se zpověď stává neplatnou.

U lehkých hříchů si vyberme ty, konkrétní, které nás nejvíce pálí a s nimiž chceme do příští zpovědi bojovat, tak ty vyznejme. Není třeba nosit co do lehkých hříchů několik popsaných stran, co že bylo špatně, ale vyberme jen ty, se kterými se chceme například do příští zpovědi pustit do křížku.

Poslední nutností je DOSTIUČINĚNÍ

„Vždyť se zdá, že i povaha božské spravedlnosti vyžaduje, aby (... po křtu) nebyly hříchy odpouštěny bez jakéhokoliv zadostiučinění, a my tak měli příležitost brát hříchy na lehkou váhu, a tak urážejíce a haníce Ducha Svatého, upadali do hříchů stále těžších (...).“⁵

Koncil zdůrazňuje, že je nutné vážně odpovědět na Boží odpuštění, tím, že to, co litujeme a vyznáváme ve zpovědi, chceme vykořenit ze svého života. Kněz nám k tomu pomáhá, když nám ukládá pokání. Většinou to bývá nějaká modlitba nebo dobrý skutek. Bez vykonání pokání po zpovědi si nemůžeme být jisti, že jsme Boží odpuštění přijali. Je také dobré mít jedno konkrétní předsevzetí z každé zpovědi. Tím náš duchovní život bude růst.

Pamatujme na poselství Fatimy, totiž smírně odčiňování následků hříchů. Konání pokání je projevem lásky k Bohu i lidem, kterým jsme ublížili, případně i celému společenství Církve, které bylo zraněno našimi hříchy. Vnést tam, kde byl hřích kus lásky skrze modlitbu nebo vykonání něčeho prospěšného, je pravým pokáním.

Na začátku zpovědi nezapomeňme také říci, kolik je nám let, zda žijeme v církevně platném manželství a kdy jsme byli u zpovědi naposledy.

Po vyznání hříchů, když nás kněz vyzve, abychom vyjádřili svou lítost před Pánem se můžeme modlit těmito nebo podobnými slovy: Pane Ježíši, toužím litovat ne ze strachu, ale z lásky k tobě a prosím tě o odpuštění. Mé rozhodnutí do příští zpovědi je.... (zde doplň své předsevzetí).

Přeji požehnaný čas konce doby postní a opravdu dobře připravenou velikonoční zpověď.

⁵ Tamtéž. Hlava 8.